

4.SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİN VE SORULARI

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

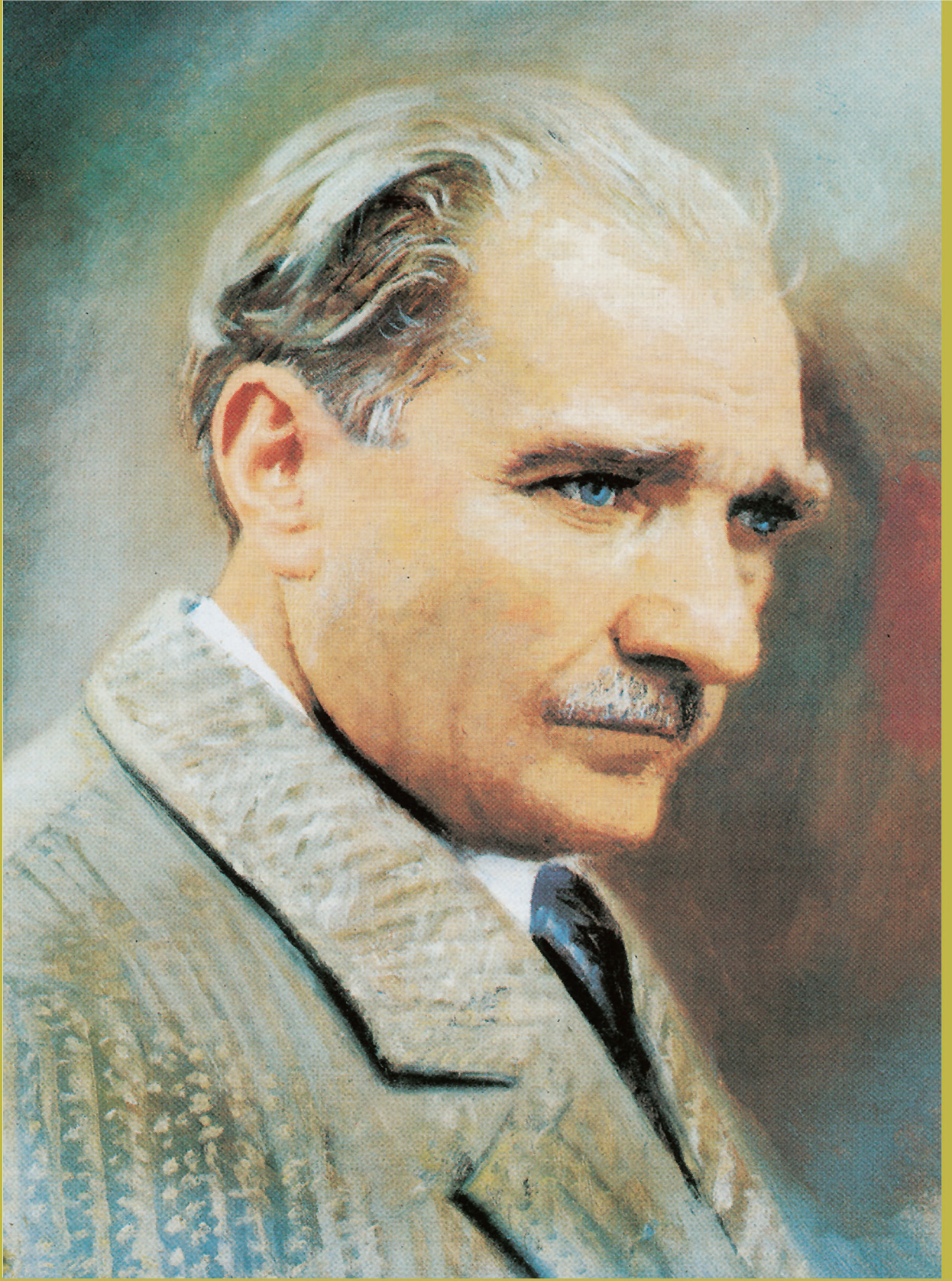
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

GÖKYÜZÜNDE BÜYÜK GÖSTERİ: KUTUP IŞIKLARI

Dünyamız sayısız muhteşem doğa olayıyla bizi şaşırtıyor. Bütün kış kar altında bekleyen ağaçların bahar mevsiminde çiçeklenmesi, kocaman şelalelerin bitip tükenmeden akması, ağaçların havayı temizlemesi... Daha neler neler... Bu sefer de her yıl aralık ve mart ayları arasında gerçekleşen bir doğa olayını araştırdık. Özellikle şubat ayında daha yoğun gözlenebilen muhteşem bir gösteri: Kutup Işıkları.

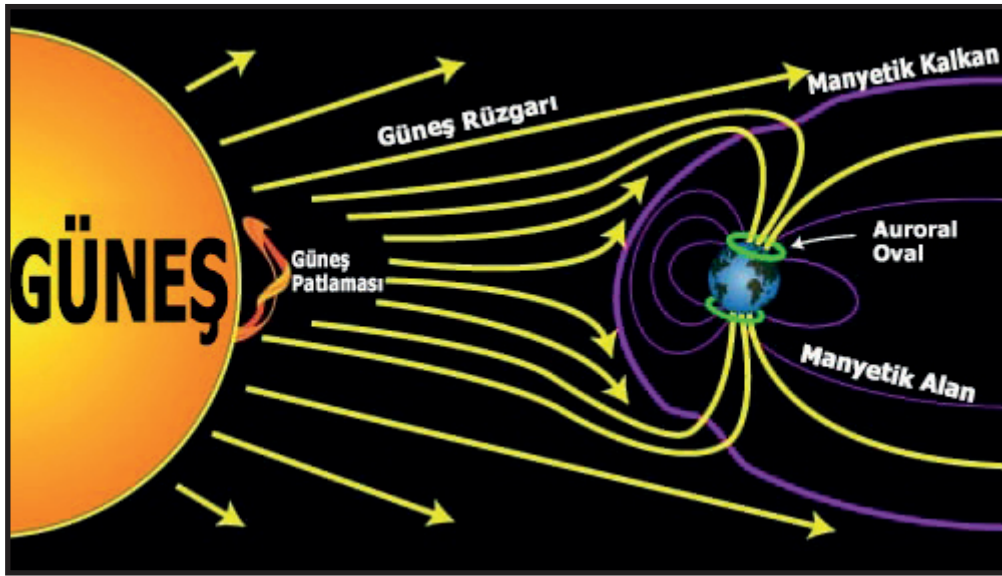
Bu da Ne Böyle?

Mavi, yeşil, pembe... Renklerin gökyüzünde kıpır kıpır dolaştığı bu eşsiz olayın ismi “Aurora”. Latince “şafak” anlamına gelen bu ismi, 1592 ile 1655 yılları arasında yaşayan, matematikçi bilim insanı Pierre Gassendi vermiş. Auroralar, güzel gezegenimiz Dünya’nın iki kutup bölgesinde de görülebiliyor. Kuzey Kutbu’nda görülene “Aurora Borealis”, Güney Kutbu’nda görülene ise “Aurora Australis” deniyor. Biz de genelde “kutup ışıkları” veya “kuzey ışıkları” olarak adlandırıyoruz.

Nasıl Oluşuyor?

Kutup ışıklarının hikâyesi Güneş'te başlıyor. Şimdi adım adım bu oluşumun peşinden gidelim.

1. Güneş'te sürekli elektrik yüklü parçacıklar oluşuyor.
2. Sıcaklıklar sebebiyle çok hızlı hareket eden bu parçacıkların elektronları ve çekirdekleri sürekli bir arada duramıyor. Böylece "Güneş rüzgârları" oluşuyor.
3. Güneş'in manyetik alanından kurtulan parçacıklar uzaya ulaşıyor.
4. Dünya'ya ulaşanlar ise manyetik alanın etkisiyle kutup bölgelerine itiliyor.
5. Kutup bölgelerinde halkalar şeklinde yoğunlaşıyor. Bu oval yapıya da "Aurora ovali" deniyor. Rüzgârın şiddeti ne kadar çoksa Aurora ovali de o kadar kalın oluyor.

Şekil Bana Ne Anlatıyor?

Renkler iyonosferdeki çarpışma sırasında belirir. Parçacıklar oksijenle çarpıştıysa yeşil, daha yüksekteki nitrojenle çarpıştıysa kırmızı, azot molekülleriyle çarpıştıysa mavi renkte olurlar.

Elektrik yüklü parçacıklar, manyetik alan çizgilerine dik olacak şekilde hareket ettiği için Dünya'nın atmosferine girmeyi başaramaz. İşte sadece bu yüzden kutup bölgelerinde görülür.

Nereden İzlenebiliyor?

Kutup ışıkları genelde Kuzey Kutbu'ndan izlenebiliyor. Bunun için de kutuplara en yakın ülkeler ve şehirler seçiliyor. Örneğin Norveç'in kutup bölgesine en yakın şehri olan Tromso bunlardan biri. "Kutup Kapısı" olarak anılan bu şehirde, dünyanın çeşitli yerlerinden gelen pek çok turist kutup ışıklarını görmek için geceleri dışarı çıkıyor. Bulutsuz ve gökyüzünün açık olduğu gecelerde izlenebilen kutup ışıkları, gökyüzünde büyük bir parlaltı yaratarak geldiğini haber veriyor.

Ne Zaman İzlenebiliyor?

Gündüz sönük oldukları için geceleri daha iyi görülen Auroralar, aralık ve mart ayları arasında ortaya çıkıyor. Bilim insanları, Güneş'teki patlamaların arttığı zamanlarda kutup ışıklarının daha belirgin olduğunu söylüyor.

TRT Çocuk Dergisi, Şubat 2021

(4. sınıf seviyesine uygun şekilde düzenlenmiştir.)

1. Kutup ışıkları hangi aylar arasında gerçekleşen bir doğa olayıdır?

- A. Aralık - Ocak
- B. Aralık - Mart
- C. Ocak - Şubat
- D. Şubat - Mart

2. Metinde kutup ışıkları için “Renklerin gökyüzünde kıpır kıpır dolaştığı eşsiz olay.” deniyor.

Bu ifadeye geçen “kıpır kıpır” ikilemesi ile kutup ışıklarının hangi özelliğine değinilmiştir?

3. Bu eşsiz doğa olayı sadece kutup bölgelerinde gerçekleşmektedir.

Bunun sebebini metindeki hangi bölümler bize anlatmaktadır? Bu bölümlerden birinin adını yazınız.

4. “Şekil Bana Ne Anlatıyor?” başlığı altında yer alan görsel, metindeki bilgileri anlamamıza nasıl yardımcı oluyor?

5. Norveç’in Tromso şehrini, belli aylarda dünyanın çeşitli yerlerinden gelen pek çok turist ziyaret etmektedir.

Bunun sebebi nedir? Açıklayınız.

6. Kutup ışıklarının özellikleri nelerdir?

Uygun olan bütün seçenekleri işaretleyiniz.

- Güneş’teki patlamalar arttıkça daha belirgin hâle gelir.
- Kutup ışıklarını görmek için en iyi zaman bulutlu ve kapalı bir gökyüzüdür.
- Çıplak gözle görmek mümkün değildir.
- Bu doğa olayını Güney Kutbu’nda izlemek mümkün değildir.
- Gündüzleri sönük oldukları için geceleri daha iyi görülürler.

meb.gov.tr

Ölçme, Değerlendirme
ve Sınav Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

4.SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİNLER VE SORULARI